C/2025/3168

20.6.2025

Euroopan alueiden komitean päätöslauselma – EU:n kilpailukykykompassi

(C/2025/3168)

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA (AK),

Keskeiset viestit

1. yhtyy Euroopan komission arvioon siitä, että Eurooppa ei ole pysynyt muiden suurten talouksien vauhdissa, koska **ero tuottavuuden kasvussa ei ole kaventunut**, ja että Euroopan on nyt ryhdyttävä toimiin päästäkseen johtavaan asemaan keskeisten teknologioiden alalla ja voidakseen siis toimia globaalina edelläkävijänä ratkaisevan tärkeiden teknologia-alojen innovoinnissa, tuottavuudessa ja hiilestä irtautumisessa, jotta se pystyy palauttamaan kilpailukykynsä ja turvaamaan hyvinvointinsa.

2. huomauttaa kuitenkin, että Euroopan kilpailukyky voi olla vankalla ja kestävällä pohjalla vain, jos sen perustana on vahva, sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen, eriarvoisuuden vähentämiseen ja oikeudenmukaiseen verotukseen tukeutuva eurooppalainen sosiaalinen malli.

3. kannattaa kilpailukykykompassissa esitettyjä **kolmea välttämätöntä muutosta** ja **horisontaalisia edellytyksiä**, jotka ovat tarpeen kilpailukyvyn tukemiseksi.

4. korostaa, että esitetyt horisontaaliset edellytykset eivät saisi johtaa keskitetympään hallintomalliin, jossa painotetaan yksinomaan komission ja jäsenvaltioiden hallitusten välistä vuoropuhelua ja jossa valtiotasoa alemmat hallintotasot jäävät siis paitsioon eivätkä paikalliset ja alueelliset näkökohdat tule käytännössä huomioiduiksi.

5. viittaa **komission puheenjohtajan Ursula von der Leyenin strategisissa suuntaviivoissaan antamaan sitoumukseen** asettaa alueet komission työn keskiöön ja ehdottaa, että **EU:n toimielimet, jäsenvaltioiden hallitukset, paikallis- ja alueviranomaiset sekä yksityinen sektori pyrkisivät panemaan kompassin täytäntöön yhteisvoimin paikkalähtöistä toimintamallia painottaen**.

6. kehottaa laatimaan selkeät **periaatteet siitä, miten kaikki hallintotasot kattavan yhteistyön** on määrä toimia, kun kompassia pannaan täytäntöön seuraavien viiden vuoden aikana, ja ehdottaa, että Euroopan alueiden komitea ja komissio solmivat täytäntöönpanoa varten **uuden kumppanuuden**, johon kuuluisi seuraavaa:

— Tehdään **järjestelmällisiä alueellisten vaikutusten arviointeja** tärkeimmistä kompassiin liittyvistä aloitteista, joilla on suoria vaikutuksia kuntiin ja alueisiin kaikkialla EU:ssa.

— Nivotaan **AK:n RegHub-verkoston** työ osaksi **asianomaisten komission jäsenten järjestämiä** vuotuisia **täytäntöönpanovuoropuheluita**. Verkoston kautta saadaan palautetta EU:n säädösten täytäntöönpanosta ruohonjuuritasolla.

— Käydään **vuosittainen poliittinen keskustelu kompassin tilanteesta** ja sen vaikutuksista paikallis- ja alueyhteisöihin, jotta voidaan arvioida kilpailukyvyn parantamisessa saavutettua edistystä.

— Varmistetaan, että **kilpailukyvyn koordinointivälineessä** otetaan huomioon Euroopan alueiden monimuotoisuus (valmiudet ja haavoittuvuudet) ja jäsenvaltioiden sisäinen toimivaltajako.

— Huolehditaan **Fit for Future -foorumin työn tulosten** pikaisesta hyödyntämisestä. AK sitoutuu osallistumaan aktiivisesti foorumin tulevaan sääntelyn toimivuutta ja yksinkertaistamista koskevaan työhön ja kehottaa laajentamaan foorumin toimintaa niin, että se kattaa myös lainsäädännön valmisteluvaiheen. Näin voidaan taata näyttöön perustuva, paikkalähtöinen ja johdonmukainen lähestymistapa lainsäädäntösyklin kaikissa vaiheissa.

— Varmistetaan, että alueellisissa arvioinneissa otetaan huomioon niiden alueiden todellinen tilanne, joilla väestökadon ja väestön ikääntymisen riski on suuri. Harva ja hajanainen asutus ja väestön ikääntyminen sekä yritysten liian vähäinen määrä kriittisen massan muodostamiseksi tekevät yhtenäisen kilpailukykypolitiikan tehokkaasta täytäntöönpanosta vaikeaa. Kompassiin olisi sisällyttävä tällaisten alueiden olosuhteisiin mukautettuja indikaattoreita ja välineitä, joissa on otettu huomioon alueiden rakenteelliset rajoitukset mutta myös niiden mahdollisuudet. Näin voitaisiin taata, että ne pääsevät oikeudenmukaisella ja tehokkaalla tavalla osallisiksi tästä eurooppalaisesta strategiasta.

7. painottaa, että **Euroopan kilpailukyvyn arvioiminen pelkästään alakohtaisesti** ei riitä, jotta tuottavuuden kasvua saataisiin vauhditettua kaikkialla EU:ssa.

8. toteaa, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat **keskeisiä kilpailukyvyn edistäjiä**, sillä ne toteuttavat EU:n strategista ohjelmaa ruohonjuuritasolla ja tukevat innovaatioekosysteemejä tehokkaasti investointien ja julkisten hankintojen kautta.

9. on vakuuttunut siitä, että kilpailukyky sekä alueellinen, taloudellinen, digitaalinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus kytkeytyvät toisiinsa ja ovat olennaisia tekijöitä **sisämarkkinoiden** toimivuuden ja jatkokehityksen kannalta.

10. katsoo, että kilpailukykykompassin tavoitteiden saavuttamiseksi on ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla vastataan väestökehityksen haasteisiin.

11. on tyytyväinen ehdotettuun **kilpailukyvyn koordinointivälineeseen**, jolla pyritään parantamaan EU:n ja jäsenvaltioiden politiikan koordinointia. Komitea pahoittelee kuitenkin, ettei kilpailukykykompassissa juurikaan kerrota, miten välineen on tarkoitus toimia, ja ettei siinä ole minkäänlaista mainintaa mekanismista, jolla EU:n toimintapolitiikkoja voitaisiin mukauttaa, jos niillä ei onnistutakaan parantamaan unionin kilpailukykyä. AK toistaakin, että välineessä on otettava alueelliset ja paikalliset näkökohdat huomioon, ja toteaa, että sen on perustuttava tässä päätöslauselmassa esitettyihin periaatteisiin.

12. on huolissaan siitä, että **kilpailukyvyn rahoittamiseksi** esitetyt toimenpiteet eivät välttämättä läheskään riitä Draghin raportin mukaan tarvittavien 750–800 miljardin euron vuotuisten lisäinvestointien kattamiseen. Onkin ensisijaisen tärkeää saada yksityistä pääomaa liikkeelle huomattavasti nykyistä enemmän ja ottaa sitä strategisemmin käyttöön. Lisäksi EU:n vuoden 2027 jälkeisen pitkän aikavälin talousarvion rahoittamisesta käytävän laajemman keskustelun yhteydessä olisi pohdittava uuden yhteisen velan liikkeeseenlaskua yhteisten investointihankkeiden rahoittamiseksi.

13. toteaa, että yritykset pitävät sääntelystä aiheutuvaa raskasta taakkaa EU:ssa yhtenä suurimmista kasvun ja investointien esteistä. Komitea onkin tyytyväinen komission tavoitteeseen vähentää hallinnollisia rasitteita kaikkien yritysten osalta 25 prosenttia ja pk-yritysten osalta 35 prosenttia ja yhtyy kilpailukykykompassissa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan Euroopan kilpailukyvyn palauttaminen edellyttää, että byrokratian vähentämisessä mennään paljon aiempaa pidemmälle. AK korostaa, että tehokkaat **yksinkertaistamistoimet ja hallinnollisen taakan keventämiseen** tähtäävät ponnistelut ovat ratkaisevan tärkeitä unionin kilpailukyvyn parantamiseksi niin, että samalla **pidetään kiinni EU:n taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien normien noudattamisesta, turvataan sääntelyn vakaus ja noudatetaan paremman sääntelyn periaatteita**.

14. yhtyy Draghin raportissa esitettyyn kehotukseen, jonka mukaan komission olisi aina toimikautensa alussa ennen uuden lainsäädännön antamista tehtävä systemaattinen arvio ja stressitesti kaikesta voimassa olevasta EU:n lainsäädännöstä. Tämän jälkeen lainsäädäntö olisi kodifioitava ja konsolidoitava toimialoittain yksinkertaistaen sitä samalla ja poistaen päällekkäisyydet ja epäjohdonmukaisuudet lainsäädäntöketjun kaikista eri vaiheista. Näin sääntelyä saataisiin johdonmukaistettua ja se tukisi kilpailukykyä paremmin.

Innovaatiokuilun umpeen kurominen

15. tähdentää, että kilpailukykyä edistävän kasvun avaintekijöitä Euroopassa ovat **tutkimus ja innovointi**. Komitea katsoo Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 182 artiklaan viitaten, että kaikki näiden alojen toimet olisi jatkossakin koottava omaksi puiteohjelmakseen, jotta koko tutkimus- ja innovointiketju perustutkimuksesta aina valmiiseen tuotteeseen saakka tulisi katetuksi. Tämä auttaisi turvaamaan Euroopan tulevan kilpailukyvyn.

16. korostaa tarvetta tehostaa pyrkimyksiä kehittää paikkalähtöisiä innovaatioekosysteemejä, jotta innovointierot saadaan poistettua ja paitsi EU:n sisäinen myös unionin ja Yhdysvaltojen sekä unionin ja Kiinan välinen innovaatiokuilu saadaan kurottua umpeen.

17. toteaa, että innovatiiviset startup- ja scaleup-yritykset siirtyvät yhä useammin pois Euroopasta, ja korostaa, että suuntaus on saatava kiireesti käännettyä. Komitea kehottaa komissiota edistämään **innovatiivisille yrityksille tarkoitettua** vapaaehtoista **nk. 28. oikeusjärjestystä** ja analysoimaan sen mahdollisia alueellisia vaikutuksia. AK katsoo, että EU:n pitkän aikavälin talousarvion puitteissa on investoitava älykkäisiin rajatylittäviin ohjelmiin, joiden tavoitteena on tukea alueidenvälisiä arvoketjuja. Näin voidaan vahvistaa alueellisia innovaatioekosysteemejä.

18. korostaa, että kilpailukyvyn parantaminen edellyttää sekä tutkimuksen ja innovoinnin huippuosaamista että valmistustaitoa ja -kapasiteettia. Huipputeknologiaan liittyvää toimintaa olisi tuettava ja edistettävä kaikilla teknologisen valmiuden tasoilla perustutkimuksesta aina markkinoille saattamiseen ja edelleen teolliseen käyttöönottoon asti, jotta häiriönsietokykyä saataisiin vahvistettua.

19. kannattaa **osaamisen** kehittämisen, täydennys- ja uudelleenkoulutuksen sekä elinikäisen oppimisen **tunnustamista** EU:n kilpailukyvyn tukipilareiksi, sillä EU:n talouden tulevaisuus on riippuvainen siitä, että erittäin ammattitaitoinen, mukautumiskykyinen ja innovatiivinen työvoima saadaan pysymään unionissa. Komitea korostaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla on keskeinen rooli siinä, että osaamista kehitetään talouden tarpeiden mukaisesti. Lisäksi AK muistuttaa, että työmarkkinoiden osallistavuus edellyttää rakenteellisten esteiden poistamista, erityisesti naisten osalta, ja säällisistä työoloista ja -ehdoista huolehtimista Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin mukaisesti.

20. pahoittelee, että tiedonannossa ei viitata selkeästi Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan. Sen puitteissa tehdyt sitoumukset ovat nimittäin ratkaisevan tärkeitä EU:n kilpailukyvyn kannalta, sillä ne tarjoavat pohjan viranomaisten, yksityisyritysten ja kansalaisten pitkän aikavälin suunnitelmille.

Vähähiilistämiseen ja kilpailukykyyn tähtäävä yhteinen etenemissuunnitelma

21. on samaa mieltä siitä, että vähähiiliseen talouteen siirtymisen pitäisi vahvistaa Euroopan kilpailukykyä, mutta tähdentää, että uudistetun koheesiopolitiikan olennaisiin osa-alueisiin kuuluvan oikeudenmukaisen, vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamiseen tarvitaan lisätukea.

22. varoittaa, että **ilmastonmuutoksen yhä pahemmat vaikutukset** ovat vakava uhka EU:n kilpailukyvylle ja sosiaaliturvalle. Komitea korostaa, että kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen ja talouskasvun on kuljettava käsi kädessä, ja toteaa, että **EU:n kilpailukykypolitiikan kulmakiveksi voitaisiin ottaa ilmastoneutraaleja ja älykkäitä kaupunkeja koskeva missio** (jonka puitteissa kaavaillut arviolta 650 miljardin euron investoinnit tarjoavat valtavia innovointi- ja liiketoimintamahdollisuuksia keskeisillä aloilla).

23. painottaa, että ilmastonmuutokseen sopeutuminen on niin ikään ratkaiseva osa EU:n kilpailukykystrategiaa. Komitea kehottaa antamaan paikallis- ja alueviranomaisille ja teollisuudelle enemmän tukea ilmastokestävyysstrategioiden laatimiseen ja infrastruktuurin parantamiseen ja tähdentää, että talous- ja teollisuuspolitiikkaan on tärkeää sisällyttää sopeutumistoimia pitkän aikavälin kilpailukyvyn ja yhteiskunnan vakauden turvaamiseksi.

24. suhtautuu myönteisesti **puhtaan teollisen kehityksen ohjelman** julkaisemiseen. Ohjelman avulla on tarkoitus ratkaista sitkeitä ongelmia, joiden kanssa vähähiilisyyteen pyrkivät teollisuudenalat kamppailevat. Komitea painottaa kuitenkin, että teollisuuspolitiikassa on tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi oltava vahva alueellinen ulottuvuus ja että alueita, joilla on energiaintensiivistä teollisuutta, on tuettava enemmän.

25. on tyytyväinen komission aikomukseen esittää vuoden 2025 kuluessa kestävän liikenteen investointisuunnitelma ja muita siihen liittyviä aloitteita, erityisesti EU:n kunnianhimoista suurnopeusrautatieverkkoa koskeva suunnitelma. Komitea kannattaa komission tavoitetta nopeuttaa koko liikennealan hiilestä irtautumista niin kustannustehokkaasti kuin suinkin ja korostaa, että mahdollisimman hyvien liikenneyhteyksien ja saavutettavuuden tukemiseksi tarvitaan alueelliset näkökohdat huomioivaa lähestymistapaa.

26. suhtautuu myönteisesti **kohtuuhintaista energiaa koskevaan toimintasuunnitelmaan** ja siihen liittyviin tuleviin aloitteisiin, joiden tavoitteena on pienentää kansalaisten, yritysten ja teollisuuden energiakustannuksia. Komitea peräänkuuluttaa todellista Euroopan energiaunionia, jossa on täysin yhdentyneet ja hyvin yhteenliitetyt koko EU:n kattavat markkinat ja jonka perustana on hyvin toimiva hallinnointijärjestelmä, ja korostaa, että paikallista energiantuotantoa on lisättävä ja yksityinen sektori on saatava tiiviimmin mukaan energiasiirtymään.

27. tähdentää, että on tärkeää turvata sisämarkkinoiden kestokyky, sillä niihin kohdistuu edelleen paineita sekä EU:n ulkopuolelta että sen sisältä, kun jäsenvaltiot ajavat omia lyhyen aikavälin etujaan yksipuolisten toimenpiteiden avulla, esimerkiksi asettamalla perusteettomia esteitä rajatylittävälle kaupalle ja myöntämällä valtiontukia kotimaiselle teollisuudelle. Lisäksi jäsenvaltioiden erilaiset säännökset, erityisesti kestävyysvaatimukset, aiheuttavat pk-yrityksille haasteita. Epäyhdenmukaisuus johtaa säännösten noudattamisesta aiheutuvien kustannusten kasvuun ja hankaloittaa rajatylittävää toimintaa, joten se on este, joka on poistettava.

28. korostaa, että Euroopan kilpailukyky ja kasvu perustuvat avoimeen talouteen, joka on osa maailmanlaajuisia arvoketjuja. On tärkeää, että Eurooppa pitää kiinni vapaan kaupan ja monenvälisyyden arvoista, ja sen onkin suunnattava vientiään monipuolisemmin Yhdysvaltojen ja Kiinan ulkopuolelle ja vahvistettava vapaakauppasopimuksiaan.

29. pitää niin ikään ratkaisevan tärkeänä, että kilpailukykykompassiin sisältyy käytännön ja taloudellisen tuen mekanismeja pienyrityksille, jotka toimivat perinteisillä aloilla, kuten matkailu- tai maatalousalalla, jotta vihreää ja digitaalista siirtymää ei koeta lisärasitteena vaan helposti hyödynnettävissä olevana mahdollisuutena. Sääntelyn suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota myös paikallisesti mukautettuun koulutukseen, yritysten välisen yhteistyön edistämiseen ja yhteiseen digitalisaatioon.

30. korostaa, että **kiertotalouteen siirtyminen** olisi nähtävä EU:n kilpailukyvyn kannalta strategisena välttämättömyytenä, kun unionin riippumattomuutta ja häiriönsietokykyä pyritään vahvistamaan. Komitea kehottaa lisäämään huomattavasti kunnille ja alueille suunnattua EU-tukea, jonka avulla voidaan kehittää ja ottaa käyttöön järjestelmällisiä kiertotalousratkaisuja erityisesti julkisten hankintojen keinoin.

Riippuvuuden vähentäminen ja turvallisuuden lisääminen

31. painottaa, että EU:n ei pidä epäröidä käyttää **kaupan suojatoimien** ja **ulkomaisia tukia koskevan asetuksen** kaltaisia suojakeinoja varmistaakseen, ettei EU:n yrityksille aiheudu haittaa ulkomaisten yritysten harjoittamasta epäreilusta kilpailusta. Komitea muistuttaa myös, että **tulliuudistuspaketti** on hyväksyttävä kiireellisesti.

32. tähdentää, että EU:n kilpailukyvyn kannalta on olennaista varmistaa erityisesti kriittisinä ja strategisina pidettyjen **raaka-aineiden luotettava saanti monista eri lähteistä**, sillä ne ovat keskeisiä tuotantopanoksia energiantuotannossa, elintarviketuotannossa, rakennusalalla ja teollisuudessa. Komitea korostaa eurooppalaisen raaka-ainealliansin merkitystä ja pitää erityisen myönteisenä, että myös alueet voivat liittyä siihen.

33. katsoo, että Euroopan turvallisuuden ja häiriönsietokyvyn vahvistaminen on ensisijaisen tärkeää, ja huomauttaa, että puolustukseen ja kaksikäyttöteknologiaan tehtävien investointien pitäisi myös parantaa kilpailukykyä ja edistää aluekehitystä.

34. vaatii, että komissio (myös turvallisuus- ja **puolustusinvestointien** lisääntynyt tarve huomioon ottaen) vahvistaa **avaruuspolitiikkaa** sekä lisää huomattavasti Galileo-satelliittijärjestelmään tehtäviä investointeja ja mahdollistaa myös sen sotilaallisen käytön. Komitea suosittaa, että avaruusdataa hyödynnetään lisäksi ympäristöriskien seurantaan ja ilmastokatastrofien ehkäisemiseen.

35. toteaa, että EU:n kilpailukyvyn ja teknologisen suvereniteetin turvaamisessa ratkaisevan tärkeitä ovat **kehittyneet teknologiat, kuten keskeisillä aloilla käytettävät puolijohteet, bioteknologia ja tekoäly**. Komitea korostaa, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat avaintoimijoita pyrittäessä lisäämään tekoälyn käyttöä sekä yksityisellä että julkisella sektorilla ja että niillä on hyvät edellytykset vahvistaa luottamusta tekoälyratkaisuja kohtaan kansalaisten suoran osallistamisen ja suuremman avoimuuden avulla.

Bryssel 3. huhtikuuta 2025.

Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja
Kata TÜTTŐ